

Весці

БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАўНАГА ПЕДАГАГІЧНАГА
УНІВЕРСІТЭТА

№ 3 (29) 2001

Штоквартальны навукова-метадычны часопіс
Выдаецца з чэрвеня 1994 г.

З М Е С Т

Галоўны рэдактар:
Л. Н. Ціханаў

Педагогіка

- Саўчанка Н. В.* Камунікатыўная накіраванасць асобы настаўніка пачатковых класаў 3
Неўдах С. І. Роля сацыякультурнага асяроддзя ў развіцці вышэйшай педагогічнай адукацыі Беларусі 10
Маеўская А. У. Аб падрыхтоўцы будучых настаўнікаў да ўзаемадзеяння са школьным класам 17

Дэфекталогія

Рэдакцыйная калегія:

- Зайцава Л. А., Баль Н. М.* Асаблівасці граматычнага афармлення выказванняў малодшымі школьнікамі з цяжкімі парушэннямі маўлення 23

Псіхалогія

- Варанецкая Л. М.* Тэарэтычны аспект прыроды самасвядомасці 29
Шаршнёва Т. В. Выкарыстанне лагічных аперацый пры фарміраванні сэнсавых сувязяў паміж псіхалагічнымі паняццямі: канцэптуальныя асновы 35
Візук Ж. М. Антагенетычныя аспекты ўпэўненасці 44
Баева В. А. Навучанне пачынаючых настаўнікаў педагогічным зносінам у працэсе цялесна-арыентаванага трэнінгу 49
Шабанаў В. Б. Асаблівасці псіхалогіі і проціпраўных норм паводзін асуджаных у папраўчых установах 56
Гіруцкі І. А. Віды словесных асоцыяцый 61
Казак Т. У. З гісторыі адукацыі дзіцячых папраўча-працоўных устаноў 66

Мовазнаўства

- Чарнышова Л. В.* Канцэптуальны кампанент багацце ў беларускай фразеалогіі 70
Васілеўская А. С. Прыслоўныя метафары ў мастацкай прозе 75
Тарасюк Е. А. Модусныя і диктумныя смислы в семантике высказываний с косвенной речью 80
Анищик И. И. Орнаментальные фонические повторы в русской стихотворной речи XIX века 86
Кудреватых И. П. Категория модальности в художественном тексте 93

Літаратуразнаўства

- Рагуля А. У.* Вяртанне да народнасці 100

ЭКАНОМІКА

УДК 338.2

Л. М. Давыдзенка, М. М. Смірноў

МАДЭЛІ СЕЛЕКЦЫІ ІНАВАЦЫЙНЫХ ПРАЕКТАЎ

Аналіз сусветных тэндэнцый, якія характарызуюць сучаснае развіццё эканомікі, паказвае, што ўзровень развіцця краіны і якасць жыцця насельніцтва вызначаецца здольнасцю яе эканомікі пераадолаваць да змяненняў, што адбываюцца пад уздзеяннем тэмпаў навукова-тэхнічнага прагрэсу.

Навукова-тэхналагічнае развіццё дзяржавы становіцца адным з асноўных сродкаў у дасягненні эканамічнага лідэрства. Паспяхова рэалізацыя інавацыйных праграм і праектаў у Рэспубліцы Беларусь з'яўляецца адной са складовых тэхналагічнага развіцця XXI ст.

Мэтай артыкула з'яўляецца абгрунтаванне новых форм арганізацыі навукова-тэхнічнай і інавацыйнай дзейнасці, новых метаў яе арганізацыі, фінансавання і рэалізацыі.

Тэарэтычныя і метадалагічныя праблемы інвясціравання інавацыйных праектаў даследавалі заходнія і айчынныя вучоныя. Сярод заходніх адзначым І. Шумпетэра, Б. Твіса, Р. Рубіна. Расійскія эканамісты М. Дз. Кандрацьеў, С. В. Валдайскі, Г. Н. Ярыгін сканцэнтравалі ўвагу на разглядзе інавацыйных праектаў. Сярод беларускіх аўтараў найбольшы ўклад у развіццё інвясціцыйнага і інавацыйнага аналізу ўнеслі Л. М. Нехавіч, Г. І. Аляхновіч, В. І. Кудашоў [1—9].

У заходніх краінах арганізацыйна-эканамічныя прадпасылкі інавацыйнай дзейнасці фарміраваліся паступова, што справядліва і ў адносінах да практыкі гаспадарання. Менавіта таму ступень вывучанасці таго ці іншага боку эканамічнага працэсу ў шэрагу выпадкаў адбываецца толькі на выкананні эканамічнай навукова-даследавальнай функцыі і не наносіць сур'ёзнага ўрон практыцы гаспадарання. Так, асобы, якія прымаюць кіраўніцкія рашэнні ва ўказаных краінах, валодаюць неабходнымі назапашанымі эмпірычнымі ведамі аб асаблівасцях інвясціцый і новаўвядзенняў ва ўмовах цэнтралізаванай эканомікі, аб спецыфічных рынках, што дзейнічаюць у дадзенай галіне.

Магчыма, менавіта гэтым можна растлумачыць факт, што пераважнаму даследаванню інвясціцый у інавацыйны працэс

як эканамічнай з'яве не ўдзяляецца належнай увагі ў працэсе ініцыява-ходніх вучоных-эканамістаў, занятых у галіне канкрэтных праблем ініцыява-данняў. Тым не менш у працах, прысвечаных, напрыклад, фарміраванню рацыянальнай антыманопольнай палітыкі ініцыява-канкурэнтнай стратэгіі інавацыйнай фірмы, можна прааналізаваць асаблівасці арганізацыйна-эканамічных механізмаў ініцыява-ў інавацыйных праектаў. Асабліва вылучаюцца працэсы ініцыява-нікоў інстытуцыянальнай школы, у першую чаргу метады ініцыява-эканомікі трансакцыйных выдаткаў.

Вывучэнне асаблівасцяў інвестыцый у інавацыйны сектар і ў першую чаргу даследаванне арганізацыйна-эканамічных механізмаў ініцыява-інвестыравання ў інавацыйныя праекты мае праблемна-пова важнае значэнне для эканомікі менавіта нашай краіны, так як ініцыява-падарчы механізм якой знаходзіцца ў стадыі станаўлення. Справа ў тым, каб ініцыява-бы непрадуманым перанясення арганізацыйна-эканамічных механізмаў, што сфарміраваліся ў іншых сацыяльна-эканамічных умовах, і адаптацыі замежнай практыкі гаспадарання без уліку ініцыява-унікальных мясцовых умоў даказалі сваю бесперспектыўнасць.

Каб пазбегнуць прыняцця неапраўданых стратэгічных рашэнняў, неабходна разуменне месца і ролі ініцыява-інвестыравання ў ініцыява-цыйным працэсе ў сучаснасці на аснове аналізу замежнага вопыту і ўжо існуючай першай, няхай спарадычнай, практыкі ініцыява-равання арганізацыйна-эканамічных механізмаў ініцыява-і новаўвядзення ў пераходных умовах. І. Шумпетэр ў сваёй вядомай працы «Нестабільнасць капіталізму» (1928) вылучыў тэзіс, згодна з якім патрэбнасць у буйных укладаннях капіталу ў ініцыява-звонку ўзнікае выключна ў выніку паяўлення новаўвядзенняў. Неабходны ўкладанні, што не фінансуюцца за кошт валавых даходаў ад дзейнасці суб'екта гаспадарання, які ажыццяўляе ініцыява-ект, альбо за кошт тэхнічнага крэдыту [1, с. 37]. У выніку ініцыява-гледзячы на частае цытаванне палажэнняў з прац І. Шумпетэра ў прыватнасці «Нестабільнасці капіталізму», гэты тэзіс, як ініцыява-віла, абыходзілі. Сярод выключэнняў можна вылучыць працэсы ініцыява-Р. Румельта.

Аднак інвестыцыі ў новаўвядзенні не былі ў цэнтры ўвагі ініцыява-Р. Румельта. Між тым, калі тэзіс І. Шумпетэра з'яўляецца ініцыява-вільным, роля інвестыцый у працэсе фінансавання НДАКР і ініцыява-ца ў дадзеным працэсе дзяржавы, прамысловых прадпрыемстваў і ініцыява-фінансавых пасрэднікаў, іншых эканамічных невялікіх арганізацый ініцыява-выглядае інакш. Аналіз адносна недарагіх праектных рашэнняў ініцыява-можа праводзіцца з дапамогай экспертных метадаў. Галоўнае ініцыява-ў гэтым не складанасць разлікаў і не дакладнасць вылічэнняў ініцыява-а ўменне аўтараў плана загадзя спрагназаваць усе тыпы рызык ініцыява-з якімі можна сутыкнуцца, крыніцы гэтых рызык і час іх узнікнення ініцыява-

ня. Затым варта разгледзець меры па скарачэнні гэтых рызык і мінімізацыі страт, якія яны могуць выклікаць.

Пры наяўнасці мадэлі інавацыйнага аб'екта ацэнку рызык і для кожнага з фактараў рызык і можна правесці з дапамогай аналізу пачуццёвасці попыту. У заходняй літаратуры вылучаюць тры групы фактараў рызык і: камерцыйную рызык і, звязаную з магчымым змяншэннем збыту прадукцыі на рынках, а таксама з змянэннем адпрукных цэн; вытворчую рызык і, звязаную са змянэннем цэн на асобныя фактары вытворчасці, павелічэннем тэрмінаў мадэрнізацыі вытворчасці пасля інвесціравання і інш.; фінансавую рызык і, калі змяняюцца працэнтныя стаўкі і тэрміны плацяжу дэбітараў.

Сярод фактараў рызык і, істотных для большасці прамысловых прадпрыемстваў краін СНД і Рэспублікі Беларусь, мы вылучаем наступныя: узровень інфляцыі: стаўкі падаткаў; аб'ём інвестыцый; аб'ём збыту; затрымкі плацяжоў; страты пры продажы; прамыя выдаткі; адтэрміноўка аплаты прамых выдаткаў; субсідыяныя выдаткі; зарплата персаналу; стаўкі па дэпазітах; стаўкі па крэдытах; стаўкі дысканціравання.

У працэсе аналізу пачуццёвасці попыту правяраецца, наколькі моцна ўплывае павелічэнне альбо памяншэнне ўказаных фактараў рызык і на змяненні інтэгральнага паказчыка эфектыўнасці інавацый. Для аналізу пачуццёвасці выкарыстоўваюць мадэль інавацыйнага аб'екта. Уваходнымі параметрамі мадэлі з'яўляюцца крытычныя значэнні фактараў рызык і (максімальная велічыня адхілення выбіраецца для кожнага з фактараў экспертным шляхам). Выхадны параметр — паказчык эфектыўнасці інавацый. Пры гэтым параўноўваюцца значэнні паказчыкаў эфектыўнасці інавацый у безрызиковым варыянце з гэтым жа паказчыкам у выпадку крытычнага значэння кожнага з фактараў рызык і. Чым большае адхіленне паказчыка эфектыўнасці інвестыцый ад яго крытычнага значэння, тым больш пачуццёвым з'яўляецца фактар да разглядаемага фактара рызык і.

Аналіз пачуццёвасці дазваляе ацаніць вынікі прымаемых рашэнняў у выпадку адхілення тых ці іншых фактараў знешняга асяроддзя прадпрыемства ад прагназуемых значэнняў. Аднак для выбару аптымальнага рашэння ва ўмовах рызык і ацэнкі вынікаў неабходна статастыка. Патрабуецца эфектыўны інструмент, які дазваляе вызначыць найбольш эфектыўнае рашэнне з некалькіх альтэрнатываў на аснове пастаўленай мэты і з указанай ступенню рызык і.

Несумненна, па такіх асноўных характарыстыках, як няпэўнасць у адносінах дасягнення эканамічна значнага выніку, творчы характар працы і шмат іншых, новаўвядзенні могуць з'яўляцца аднароднымі па сутнасці незалежна ад таго, уласцівы яны вынікі НДАКР, альбо не. Аднак, у адпаведнасці з мэтай

дадзенага даследавання, больш прадуктыўным будзе прымяненне падыходу А. Пігу. Прытрымліваючыся яго, мы падраздзяляем новаўвядзенні на навукова-тэхнічныя і ненавукова-тэхнічныя. Пад навукова-тэхнічнымі разумеюцца як прадуктовыя, так і тэхналагічныя новаўвядзенні.

У англамоўнай эканамічнай літаратуры прыняты тэрмін «**technological innovation**», аднак патрэбна ўлічваць тое, што ў тэрмінах «тэхналагічны» ў нашай эканамічнай навуцы трываласць і цвёрдзілася яго вузкае значэнне. У адрозненне ад англамоўнай традыцыі мы ўжываем тэрмін, што выкарыстоўваецца пры перакладзе кнігі Б. Твіса «Кіраванне навукова-тэхнічнымі новаўвядзеннямі». Так, у далейшым тэрмін «новаўвядзенне» будзе азначаць навукова-тэхнічныя новаўвядзенні. Аналагічна тэрмін «інавацыйны працэс» будзе тлумачыцца як працэс стварэння навукова-тэхнічнага новаўвядзення. Існаванне ненавукова-тэхнічных новаўвядзенняў — важны момант, які неабходна ўлічваць пры аналізе размеркавання патоку інвестыцый. Паколькі ненавукова-тэхнічныя новаўвядзенні, як адзначалася, валодаюць падобнымі характарыстыкамі з навукова-тэхнічнымі новаўвядзеннямі, перад інвестарам паўстае альтэрнатыва — укладваць капітал у той ці іншы від новаўвядзення. Гэта аб'ектыўна зніжае ступень задавальнення інвестыцыйнага попыту, што генеруецца навукова-тэхнічнымі новаўвядзеннямі. Падобную альтэрнатыву неабходна ўлічваць як пры фарміраванні інстыцыянальных умоў, так і ў момант прыняцця стратэгічных рашэнняў пры фінансаванні НДАКР.

Адна з апошніх трактовак тэрміна «новаўвядзенне» дадзена прафесарам Д. Тысам: «Новаўвядзенне — пошук, адкрыццё, распрацоўка, удасканаленне, засваенне камерцыялізацыі новых працэсаў, прадуктаў, арганізацыйных структур і метадаў гаспадарання. Яно звязана з няпэўнасцю, прыняццем на сябе рызыкі, пераверкай і пераправеркай, эксперыментамі і выпрабаваннямі» [10, с. 50]. У адрозненне ад азначэння І. Шумпетэра, прыведзенае вышэй не робіць акцэнта на жорсткім размежаванні этапаў новаўвядзення, а звязвае іх з цяжкасцямі ўкаранення ў практыку.

Ацэнка магчымых вынікаў інавацыйных рашэнняў уяўляецца як ацэнка рызыкі. Дадзеная ацэнка можа ажыццяўляцца рознымі метадамі. Выбар метаду залежыць ад патрабуемага ўзроўня аналізу праектнага рашэння.

Для буйных праектаў неабходны ўважлівы разлік рызыкі з выкарыстаннем спецыяльнага і складанага матэматычнага апарату тэорыі імавернасцяў. Для адзінак уяўляюцца інакш. Па-іншаму кваліфікуюцца суадносіны паміж уласнымі і пазыковымі сродкамі, роля акцыянернага і крэдытнага фінансавання, другое значэнне набывае інвесціраванне са знешніх крыніц і рэінвесты-

ый, тое ж справядліва і ў адносінах да дзяржаўнага фінансавання НДАКР. Стварэнне інстытуцыянальнага асяроддзя, што звычайна ажыццяўленню інвестыцый у новаўвядзенні, ставіцца вырашальным фактарам забеспячэння навукова-тэхнічнага прагрэсу.

Тэрмін «інавацыйны працэс» параўнальна новы не толькі для айчыннай эканамічнай навукі, але і для замежнай. Невыпадкова ў англа-амерыканскай эканамічнай літаратуры сустракаюцца розныя варыянты яго напісання (process of innovation, innovation process). Паходзіць ён ад англійскага слова **innovation**, што перакладзе абазначае «новаўвядзенне». У апошні час выкарыстоўваецца русіфікаваны англамоўны тэрмін «інавацыя». Мы павінем пункт гледжання, што ўвядзенне тэрміна «інавацыя» замест тэрміна «новаўвядзенне» неапраўдана, у адрозненне ад неабходнага запазычання тэрміна «інавацыйны працэс», не маючы падобнага лаканічнага аналага ў рускай эканамічнай тэрміналогіі. У той жа час відавочна: тэрмін «інавацыя» выцягнута з выкарыстання тэрмін «новаўвядзенне», таму ў шэрагу выпадкаў выкарыстанне першага («innovation») неабходна.

I. Шумпетэр вылучыў новыя этапы стварэння новаўвядзення. Першую чаргу гэта ўкараненне вынаходніцтва і распаўсюджвання новаўвядзення, што па сутнасці падразумявае паяўленне працэса «інавацыйны працэс» Сэнс тэрміна «invention» у перакладзе абазначае «навіна», паколькі галоўнае адрозненне яго ад новаўвядзення аўстрыйскі эканаміст бачыў у тым, што ён яшчэ не пачаў стадыю засваення. Але важна адзначыць: у паняцце «новаўвядзенне» I. Шумпетэр укладваў пашыраны сэнс. У адрозненне ад А. Пігу, I. Шумпетэр не падзяляў новаўвядзенні на новыя, якія ўтрымліваюць вынаходніцтвы, і тыя, якія не ўтрымліваюць іх. Новаўвядзенне, паводле I. Шумпетэра, абазначае «лібо комбинацыю новым спосабом існуючых фактараў (фактараў, воплеченных в новых заводах, и, как правило, и в новых предприятиях, либо новые товары или еще не опробованные методы производства), или производство для нового рынка, а также производство с использованием новых средств производства» [1, с. 11]. Тое, што мы ненавукова называем «эканамічны прагрэс», у гэтай справе называецца «новаўвядзенне».

Пабудаваць мадэль селекцыі навукова-тэхнічных распрацовак прыгодную для выкарыстання на розных прадпрыемствах розных галін вытворчасці і форм уласнасці, можна пры знаёмстве з бухгалтарскай і фінансавай справаздачнасцю кампаніі, усе якой прадстаўлены ў выглядзе грашовых эквівалентаў. Калі разглядаць прадпрыемствы як фінансавыя аб'екты, то робіцца відавочна з іх варта апісаць з дапамогай сістэмы універсальных

фінансавых паказчыкаў, якія будуць адлюстроўваць усе інавацыйныя асаблівасці прадпрыемстваў.

Неабходнасць уліку ўплыву мноства дынамічна змяняюцца фактараў абмяжоўвае прымяненне статычных метадаў, што рэкамендуюцца толькі для правядзення грубых, папярэдніх разлікаў з мэтай арыентацыйнай ацэнкі эфектыўнасці праектаў. Больш эфектыўнымі, дазваляючымі разлічыць праект з улікам мноства ўказаных фактараў, з'яўляюцца дынамічныя метады ацэнавання на імітацыйным мадэляванні. Імітацыйная фінансавая мадэль прадпрыемства павінна забяспечваць генерацыю сінтэтычных бухгалтарскіх працэдур і справаздачных фінансавых дакументаў як вынік рэалізуемых у часе дзелавых аперацый.

Што ж будзе мадэлявацца? Мадэль прадугледжвае дынамічны г. зн. рух. На рэальным прадпрыемстве рух можна ўявіць у выглядзе рыначнага альбо вытворчага цыкла. **Рыначны цыкл** з'яўляецца больш шырокае паняцце пачынаецца з вывучэння рынку і выбару асартыменту выпускаемай прадукцыі; затым пераходзяць у фазы вытворчасці прадукцыі, рэалізацыі яе праз збытавую сетку і пасляпродажнага абслугоўвання кліентаў. **Вытворчы цыкл** з'яўляецца больш вузкім паняццем і крэтызуе фазу вытворчасці прадукцыі.

У мадэлі паспрабуем адхіліцца ад канкрэтных вырабаў у асартыменце і з іх адпускной цаной; ад канкрэтных матэрыялаў і груп абсталявання; вытворчых калектываў. Для гэтай мэты мы карыстаем толькі ўмоўна-натуральныя, працоўныя і каштоўныя паказчыкі.

Разгледзім абагульненую мадэль ацэнкі эфектыўнасці інавацыйнай на прадпрыемстве, прымяніўшы метадыку інвестыцыйнага аналізу.

Крытэрыў ацэнкі эфектыўнасці інавацый павінен адказваць патрабаванням: 1) быць універсальным для ўсіх альтэрнатыўных праектаў, незалежна ад іх працягласці і кошту; 2) у поўнай меры адлюстроўваць эфектыўнасць работы прадпрыемства на працягу працяглага прамежку часу.

У гэтай сувязі ў міжнароднай практыцы ў якасці абагульняючага крытэрыя эфектыўнасці інавацыйнага праекта прынята рэнтабельнасць інавацый. Рэнтабельнасць інавацый будзе прынята ў якасці абагульняючага крытэрыя эфектыўнасці ў селекцыйнай мадэлі. Прывядзем дакладную формулу разліку гэтага паказчыка:

$$R = \frac{\sum_{t=1}^T P_t (1 + E_{\text{ин}})^{-t}}{\sum_{t=0}^{t=t_n} K_t (1 + E_{\text{ин}})^{-t}},$$

дзе:

R — рэнтабельнасць інавацый;

- чысты паток плацяжоў у годзе t ;
- памер інвестыцый у дадзены інавацыйны праект на прадпрыемстве ў годзе t ;
- норма дысканціравання;
- $1, 2, \dots, T$ — год рэалізацыі інавацыйнага праекта;
- год пачатку функцыянавання вытворчасці (роўны 0, калі прадпрыемства ажыццяўляла інавацыйны праект без прыпынку сваёй дзейнасці);
- год заканчэння інавацыйнага праекта.

Паток плацяжоў (Cash-Flow) у годзе t можа разлічвацца прама і ўскосным метадам. У першым выпадку даныя для разліку патоку плацяжоў бяруцца са Справаздачы аб руху грашовых сродкаў, які у сваю чаргу разлічваецца на аснове вынікаў усіх апрацаваных у мадэлі фінансавых аперацый. У другім выпадку для разліку патоку плацяжоў выкарыстоўваюцца паказчыкі чыстага прыбытку, інвестыцый у асноўную вытворчасць, змянення велічыні абаротнага капіталу, працэнтаў за крэдыты і амартызацыі. Ускосны метада разліку велічыні патоку плацяжоў больш зручны для мадэлявання, паколькі не патрабуе пабудовы Справаздачы аб руху грашовых сродкаў пасля кожнага мадэлюемага перыяду, аднак ён менш дакладны, паколькі мадэль можа не ўключаць поўны набор плацежных аперацый, праводзімых прадпрыемствам. У нашай мадэлі, у адрозненне ад мадэлі **Project Expert** [11], дзе выкарыстоўваецца прамы метада разліку патоку плацяжоў, прымяняецца ўскосны метада разліку патоку плацяжоў. Гэта дазволіць мадэлі наблізіцца да універсальнай, што значна аблегчыць работу з ёй пры ацэнцы і выбары аднаго з некалькіх альтэрнатыўных праектаў. Прывядзем формулу разліку патоку плацяжоў ўскосным метадам.

$$P_t = NP_t + A_t - Fu_t - K_t - GOK_t,$$

- NP_t — чысты прыбытак;
- A_t — амартызацыйныя адлічэнні;
- Fu_t — выплата працэнтаў за крэдыт, прапануемы інвестарам;
- K_t — капітальныя ўкладанні;
- GOK_t — прырост абаротнага капіталу;
- год рэалізацыі праекта.

Пасля вызначэння схемы разліку паказчыка эфектыўнасці інавацый неабходна дапоўніць мадэль інструментам выбару аптымальнай стратэгіі з улікам рызыкі, распрацаваных тэорыяй матрычных гульняў.

У тэорыі матрычных гульняў існуе некалькі крытэрыяў, якія выкарыстоўваюцца для прыняцця рашэнняў без ужывання

лікавых значэнняў імавернасцяў вынікаў, у залежнасці ад якіх ставяцца перад даследчыкам.

Калі зыходзіць з прыярытэтаў мэт даследчыка ў выбары тэрыю знаходжання найлепшай стратэгіі, то вызначаецца з'яўляюцца інтарэсы інвестара. Для інвестара важнай выступае гарантыя вяртання ўкладзеных сродкаў з умовай, што даход іх акажацца не ніжэй, чым пры альтэрнатыўным безрызычным укладанні. Пры выбары адной з некалькіх альтэрнатыў ён здзіць не з максімізацыі даходу (**крытэрыў Лапласа**) і не мінімізацыі рызыкі (**крытэрыў Вальда**), а са скарачэння тых рызык якія ён, магчыма, панясе, адмовіўшыся ад больш выгаднага ўкладання. Мінімум страчанай выгады вызначаецца **крытэрыў Сэвіджа**, і дадзены крытэрыў уяўляецца найбольш прыдатным для выбару найлепшай інавацыйнай стратэгіі.

ЛІТАРАТУРА

1. Schumpeter J. The instability of capitalism // Economic Journal 1928. P. 361—368 // In: N. Rosenberg (Ed) The Economics of Technological Change. Homewood: Penguin Books, 1971.
2. Шумпетер И. Теория экономического развития. М., 1982.
3. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями. М., 1994.
4. Rumelt R. Theory strategy and entrepreneurship // In the competitive challenge. N.-Y., 1987.
5. Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры. М., 1928.
6. Валдайцев С. В. Оценка бизнеса и инноваций. М., 1997.
7. Ярыгин Г. Н., Антипин А. А. Рынок инновационных услуг (о технопарковых структурах). М., 1993.
8. Олехнович Г. Интеллектуальная собственность и проблемы ее коммерциализации в переходной экономике. Мн., 2001.
9. Кудашов В. И. Научно-технические нововведения. Организационно-экономический механизм управления в условиях перехода к рынку. Мн., 1993.
10. Нехорошева Л. Н. О концепции создания и функционирования инновационных структур в Республике Беларусь. Мн., 1993.
11. Тисс Дж. Стратегия извлечения прибыли из технологических инноваций // Вестник ЛГУ. 1991. Сер. 5. Вып. 3. С. 50.
12. Projekt Expert 5: Руководство пользователя. М., 1998.

SUMMARY

The new forms of organization of scientific and technical innovative activities are being argued. Scientific and technical elaboration selection models which are available for using at different enterprises evaluating effectiveness of innovation are being considered.